

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАРБИЯЧИЛАРИНИНГ ОИЛА БИЛАН ҲАМКОРЛИГИ

Умида Абдурашидовна Арибжонова
Андижон Давлвт Университети

Аннотация: Мақолада мактабгача тарбия ёшидаги болаларнинг психологик хусусиятлари, уларга таълим-тарбия беришда тарбиячиларининг оила билан ҳамкорлиги масалалари ўз аксини топган. Мактабгача таълим муассасаларида муваффақиятли фаолият олиб боришда маҳоратли педагогнинг болалар ва уларнинг хатти-ҳаракати юзасидан оилалар билан самимий алоқада бўлиш масалалари ёритиб берилган.

Калит сўзлар: Мактабгача таълим муассасаси, мактабгача тарбия ёши, тарбиячи, оила, ижтимоий муҳит, баркамол шахс.

COOPERATION BETWEEN PRESCHOOL EDUCATIONAL TEACHERS AND THE FAMILY

Umida Abdurashidovna Aribjonova
Andijan State University

Abstract: The article reflects the psychological characteristics of children of preschool age, the issues of cooperation of educators with the family in educating them. The issues of sincere communication of a skilled teacher with children and their behavior in the successful operation of preschool educational institutions are covered.

Keywords: Preschool, preschool age, educator, family, social environment, competent person.

Маълумки, инсонни вояга етишида учта омил: насл, оила, муҳит муҳим ўрин тутади. Бу омилларни бир-биридан ажратиб бўлмайди. Баркамол шахсни тарбиялашда ана шу уч омил ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлашга эътибор қаратилиши лозим. Бу масалада узлуксиз таълимнинг бош бўғини ҳисобланган мактабгача таълим муассасаларининг ўз ўрни мавжуд.

Мактабгача таълим муассасаларида муваффақиятли фаолият олиб боришда маҳоратли педагог болалар ва уларнинг хатти-ҳаракати юзасидан оилалар билан самимий алоқада бўлиши ниҳоятда муҳим. Мактабгача таълим муассасаси ва оила бир-бири билан мустаҳкам боғлиқ ҳамда улар ўртасида алоқа қанчалик яхши йўлга қўйилса, бола шунча кўп ёрдам олади ҳамда унинг

дастлабки таълим тажрибаси муваффақиятли бўлиши эҳтимоли ортади. Тиғиз иш шароитида оила билан доимий алоқа учун вақт топиш ҳамиша ҳам осон эмас, лекин тарбиячилар боланинг муваффақиятлари учун уни жуда муҳим деб ҳисоблашса, у кундалик ишнинг бир қисмига айланиши мазкур битирув малакавий ишимизнинг долзарблигини белгилайди ва мактабгача таълим муассасалари тарбиячиларининг оила билан ҳамкорлиги жараёнини ўзига хослигини эътироф этиш имконини беради.

Мактабгача таълим муассасасаларида муваффақиятли фаолият олиб боришда маҳоратли педагог болалар ва уларнинг хатти-ҳаракати юзасидан оилалар билан самимий алоқада бўлиши ниҳоятда муҳим. Мактабгача таълим муассасаси ва оила бир-бири билан мустаҳкам боғлиқ ҳамда улар ўртасида алоқа қанчалик яхши йўлга қўйилса, бола шунча кўп ёрдам олади ҳамда унинг дастлабки таълим тажрибаси муваффақиятли бўлиши эҳтимоли ортади. Тиғиз иш шароитида оила билан доимий алоқа учун вақт топиш ҳамиша ҳам осон эмас, лекин тарбиячилар боланинг муваффақиятлари учун уни жуда муҳим деб ҳисоблашса, у кундалик ишнинг бир қисмига айланиши зарур.

“Ўзбекистон Республикасида давлат мактабгача таълим муассасаси тўғрисида Низом” каби муҳим давлат ҳужжатида мактабгача таълим муассасасида таълим жараёнининг қатнашчилари қуйидагича белгилаб қўйилган: мактабгача таълим муассасасида болалар, ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ва педагог ходимлар таълим жараёнининг қатнашчилари ҳисобланади.

Болаларни қабул қилишда мактабгача таълим муассасаси ота-оналарни ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсларни муассасанинг устави ва унинг фаолиятини тартибга соладиган бошқа ҳужжатлар билан таништириши шарт.

Мактабгача таълим муассасаси билан ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўртасидаги ўзаро муносабатлар шартнома билан тартибга солинади. Шартнома ўқитиш, тарбиялаш, қараб туриш ва парвариш қилиш жараёнида пайдо бўладиган томонларнинг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва жавобгарлигини ўз ичига олади.

Мактабгача таълим муассасаси тарбияланувчиси ва ходимлари ўртасидаги муносабатлар ўзаро ҳамкорлик, боланинг шахсини ҳурмат қилиш ва унга шахсий хусусиятларига мувофиқ ривожланиши учун эркинлик бериш асосида олиб борилади. мактабгача таълим муассасаси тарбиячилари оиланинг болани илк тарбиячиси сифатидаги устивор мавқеини эътироф этишлари жуда муҳим. Замонавий мактабгача таълим муассасаси тарбиячиси ижтимоий психолог бўлмаслиги мумкин эмас. Шунинг учун ҳам ўқувчилар ўртасидаги ўзаро муносабатларни йўлга сола олиши, болалар жамоасида ижтимоий-психологик механизмлардан фойдаланишни билиши зарурдир. Бола воситасида оила билан

мулоқот қилиш – мураббийлар жамоаси мажбуриятларининг муҳим қисми ҳисобланади. Барча оилалар ўз болаларининг бахт-саодатидан манфаатдор ва уларнинг яхши ва мамнуният билан ўқишларини истайдилар. Шунинг учун оила аъзолари унинг ютуқларидан хабардор бўлишни хоҳлайдилар.

Педагоглар ота-оналар билан бола ҳақидаги тасаввурларини чуқурлаштириш ва имкон қадар самарали ишлаш учун боланинг уйдаги ва мактабгача таълим муассасасидаги ҳолати, унинг кучли ва заиф томонларини, ташвиш туғдирадиган барча жиҳатларни мамнуният билан муҳокама қилишлари керак.

Маҳоратли мактабгача таълим муассасаси тарбиячиси оилалар билан алоқа қилишда қуйидаги тамойилларга риоя қилади:

- Вақт топади, имконият яратади ҳамда ота-оналарнинг ўз фикр-мулоҳазалари, қувончлари, ташвишлари ва ниятларини гапириб беришларини қўллаб-қувватлайди.

- Кўз-кўзга тушиб суҳбат қилиш мумкин бўлган жойни танлайди ва маълумотларга ҳамиша махфий сир сифатида муносабатда бўлади.

- Оилалар тарбиячилар билан энг шахсий маълумотларни ўртоқлашадилар, бинобарин, уларни сир сақлаш муҳим.

Тарбиячилар ва болалар ўртасида ўзаро ҳурмат бўлиши керак. Болалар боғчасида гуруҳ деб аталувчи уюшмада ҳурмат зарур таркибий элемент ҳисобланади. Тарбиячилар улар болалардан кутадиган ўзаро бир-бирини тушуниш, ҳурмат қилиш ва бир-бирига ғамхўрлик кўрсатишда намуна бўладилар. Болалар бошқа болалар билан ижодий ўзаро муносабатларнинг мустаҳкам пойдеворини қўяди.

Маҳоратли педагог томонидан болалар боғчаси ҳаётига эркакларни ҳам жалб қилиш, ҳар бир бола уларнинг ҳам ардоғида бўлишини таъминлаш учун бутун куч-ғайратни ишга солиш лозим. Баъзан кун тартиби ёки биринчи учрашув оналар билан бўлгани сабаб эркаклар бу ишдан четда қолиб кетадилар.

Оталарнинг мактабгача таълим муассасасидаги педагогик жараёнларга қай тарзда иштирок этишларини аниқлаштириш, яъни улар балким, устачилик қилишни, овқат тайёрлашни биладилар ёки санъатдан машғулот ўтказиш учун хонани жиҳозлашга ёрдам беришлари мумкин.

Бундан ташқари мактабгача таълим муассасасида психологик хизмат ҳам ташкил этилган бўлиб, психологик хизмат мактабгача таълим тизимининг муҳим таркибий қисми ҳисобланади. Психологик хизмат мутахассислари барча муаммоларни ҳал қилишда ҳар қайси шахс (педагог, бола, ота-она) манфаати ва унинг ҳар томонлама гармоник ривожланишидан келиб чиққан ҳолда ёндошади. Психологик хизмат кўрсатиш фаолияти мактабгача таълим муассасасини ҳозирги замон психология фани ютуқлари билан илмий -

услугият бўйича таъминлашга, инсоннинг шахсий ва интеллектуал (аклий) жихатидан ривожланишини диагностика қилишга, таълим ва тарбиядаги психологик нуқсонларни аниқлашга, энг муҳими мавжуд камчилик ва нуқсонларнинг олдини олиш (профилактика)га йўналтирилган бўлиши керак.

Фойдаланилган адабиётлар

1. "Бола шахсини ривожланишининг долзарб муаммолари" Халқаро илмий - амалий анжуманининг тезис ва мақолалар тўплами, 2008 йил.
2. "Мақтабгача таълим тизимида доир ҳуқуқий - меъёрий ҳужжатлар тоъплами", 2009 йил.
3. "Учинчи минг йилликнинг боласи." таянч дастури ва ўқув қўлланмаси Тузувчилар: М.Ш.Расулева, С.С.Мирджалилова ва бошқалар. "Маърифат-мададкор" Т.: 2000.
4. "Ўзбекистонда мақтабгача таълим тизимини модернизациялаш - юқсак маънавиятли келажак авлодни тарбиялаш негизидир" мавзусидаги Республика илмий-амалий анжумани материаллари. Тошкент - 2009 йил.
5. Ғозиев Э. Тафаккур психологияси. - Тошкент: "Ўқитувчи", 1990.

References

1. Proceedings of the International scientific-practical conference "Actual problems of child personality development", 2008.
2. "A set of legal and regulatory documents on the system of preschool education", 2009.
3. "Child of the Third Millennium." base program and study guide Compilers: M.Sh.Rasuleva, S.S.Mirdjalilova and others. "Ma'rifat-madadkor" T.: 2000.
4. Materials of the Republican scientific-practical conference "Modernization of the system of preschool education in Uzbekistan - the basis of educating the next generation with high spirituality." Tashkent - 2009.
5. G'oziev E. Psychology of thinking. - Tashkent: "Teacher", 1990.